

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА**

НАСТАВНА ПРОГРАМА

**ПОДИГАЊЕ И ОДРЖУВАЊЕ
НА ПАРКОВИ**

IV ГОДИНА

ЗЕМЈОДЕЛСКО-ВЕТЕРИНАРНА СТРУКА

Техничар за хорџикулџура

Скопје, 2008 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ПОДИГАЊЕ И ОДРЖУВАЊЕ НА ПАРКОВИ

1.2. Образовен профил и струка

1.2.1. Образовен профил: техничар за хортикултура

1.2.2. Струка: земјоделско - ветеринарна

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година на изучување на наставниот предмет

1.4.1. Четврта

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 66 часа

1.6. Статус на наставниот предмет

1.6.1. Задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

По совладувањето на наставната програма по предметот *Ѓодиѓање и одржување на ѓаркови* ученикот стекнува знаења и вештини и се оспособува:

- да го сфаќа значењето на планирањето и обликувањето на парковите;
- да го истакнува местото на украсните дрвја и грмушки во парковите;
- да го определува местото за одгледување на растенијата што ползат;
- да ги групира розите со останатите растенија во паркот;
- да ги објаснува агротехничките мерки за одгледување и нега на повеќегодишните украсни растенија;
- да ја утврдува положбата на растенијата во однос на објектите, улиците и инсталациите;
- да го определува местото на вештачките водени објекти во парковите;
- да го сфаќа значењето на архитектонските објекти во парковите;
- да развива естетски вредности за уредување на парковите.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За постигнување на поставените цели по предметот *Ѓодиѓање и одржување на ѓаркови* потребно е ученикот да поседува претходни знаења од наставните предмети: педологија и ботаника со систематика од II година, земјоделска техника и методи на размножување и селекција од II и III година, подигање и одржување на паркови, производство на цвеќе во заштитени простори и цвеќарство на отворено од III година.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
1. ПЛАНИРАЊЕ И ОБЛИКУВАЊЕ НА ПАРКОВИ	8	<p><i>Ученикој:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - да познава различни стилови на паркови; - да ги истакнува карактеристиките на семеен парк; - да предвидува простор за патеки во паркот; - да скицира паркови (изработува план за парк); - да ја сфаќа важноста од определувањето на видот, бројот и распоредот на растенијата во паркот; - да развива естетски вредности за уредување на паркови. 	<ul style="list-style-type: none"> - Објаснување за значењето и стиловите на парковите; - презентирање на планови од различни видови на паркови; - организирање посета на уредени паркови. 	<ul style="list-style-type: none"> - Цвеќарство на отворено - Практична настава
2. УКРАСНИ ДРВЈА И ГРМУШКИ	14	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги препознава украсните дрвја и грмушки според морфолошките карактеристики; - да ја разликува вегетацијата на украсните дрвја и грмушки според годишните времиња; - да ги познава начините на 	<ul style="list-style-type: none"> - Организирање на вежби за препознавање на украсните дрвја и грмушки според морфолошките особини; - презентирање на 	<ul style="list-style-type: none"> - Производство на цвеќе во заштитени простори - Цвеќарство на отворено - Практична

		<p>размножување на украсните дрвја и грмушки;</p> <ul style="list-style-type: none"> - да определува видови на украсни дрвја и грмушки според типот на почвата во паркот; - да го определува времето, местото и начинот на садење на одделни видови украсни дрвја и грмушки; - да ги објаснува агротехничките мерки за одгледување и нега на украсните дрвја и грмушки; - да ги опишува начините на кастрење и обликување на крошната според видот на дрвото или грмушката. 	<p>видови палми и цуцести иглолисни растенија кои се компонираат во паркови;</p> <ul style="list-style-type: none"> - презентирање начини на кастрење и обликување на крошната според видот на дрвото или грмушката; - организирање посета на паркови. 	настава
3. РАСТЕНИЈА ШТО ПОЛЗАТ	8	<ul style="list-style-type: none"> - Да набројува едногодишни, двегодишни и повеќегодишни растенијата што ползат; - да определува места за одгледување на растенија што ползат; - да комбинира бои на цветови и листови на растенија што ползат; - да ја објаснува подготовката на почвата за одгледување на растенијата што ползат; - да ги познава начините на размножување на растенијата што ползат; 	<ul style="list-style-type: none"> - Организирање на вежби за препознавање на растенија што ползат; - презентирање на места за одгледување на растенија што ползат: сидови, перголи, стопбови и сл.; - користење на свежи плодови, хербаризирани и свежи листови. 	<ul style="list-style-type: none"> - Производство на цвеќе во заштитени простори - Цвеќарство на отворено - Практична настава

		<ul style="list-style-type: none"> - да ги објаснува агротехничките мерки за одгледување и нега на растенијата што ползат: полевање, ѓубрење, кастрење и сл. 		
4. РОЗИ	8	<ul style="list-style-type: none"> - Да ја познава класификацијата на розите; - да ги опишува различните форми на цветови од рози; - да ги комбинира розите според височината и бојата на цветот и листот; - да ги групира розите со останатите растенија во паркот; - да ја објаснува техниката за садење на розите; - да ги објаснува агротехничките мерки за одгледување и нега на розите. 	<ul style="list-style-type: none"> - Организирање на вежби за препознавање на различни видови на рози; - користење на цветови, хербаризирани листови и декоративни енциклопедии; - организирање на вежби во паркови и ботаничка градина. 	<ul style="list-style-type: none"> - Производство на цвеќе во заштитени простори - Цвеќарство на отворено - Практична настава
5. ПОВЕЌЕГОДИШНИ УКРАСНИ РАСТЕНИЈА	10	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги разликува видовите повеќегодишни украсни растенија: перуники, функии, хризантеми, папрати, сардели и каранфили; - да го определува местото на повеќегодишните украсни растенија во просторот, според времето на вегетација, висината и бојата на цветовите; - да ги комбинира повеќегодишните украсни растенија меѓусебно и со 	<ul style="list-style-type: none"> - Организирање на вежби за препознавање на различни видови на повеќегодишни украсни растенија; - користење на цветови, хербаризирани листови и декоративни енциклопедии за повеќегодишни украсни растенија; 	<ul style="list-style-type: none"> - Производство на цвеќе во заштитени простори - Цвеќарство на отворено - Практична настава

		<p>другите растенија;</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги објаснува агротехничките мерки за одгледување и нега на повеќегодишните украсни растенија; - да развива естетски вредности за уредување на животната средина. 	<ul style="list-style-type: none"> - организирање на вежби во паркови и ботаничка градина. 	
6. ОБЛИКУВАЊЕ НА РАСТИТЕЛЕН МАТЕРИЈАЛ ВО ПАРКОВИ	6	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги опишува биолошките карактеристики на растенијата за подигање на паркови; - да ги класифицира дрвјата и грмушките според брзината на растот; - да ја определува густината на садење на: дрвја, грмушки, жива ограда и цвеќе; - да ја утврдува положбата на растенијата во однос на објектите, улиците и инсталациите; - да ја толкува зависноста меѓу просторот во паркот и големината и обликот на растителниот материјал. 	<ul style="list-style-type: none"> - Презентирање на биолошки карактеристики и класификација на растенијата за подигање на паркови; - дефинирање на истражувачки проектни задачи од областа на обликување на растителен материјал во паркови; - организирање на вежби во паркови. 	<ul style="list-style-type: none"> - Производство на цвеќе во заштитени простори - Цвеќарство на отворено - Практична настава
7. ВОДЕНИ ПОВРШНИ И ЕЛЕМЕНТИ СО ВОДА ВО ПАРКОВИ	6	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги разликува природните од вештачките водени површини; - да ги опишува карактеристиките на водата: рефлексija, водено огледало, жубор, статична и истечна вода; 	<ul style="list-style-type: none"> - Презентирање на водени површини и озеленети водени објекти; - презентирање изградба на вештачки водени 	<ul style="list-style-type: none"> - Производство на цвеќе во заштитени простори - Цвеќарство на отворено

		<ul style="list-style-type: none"> - да го определува местото на природните водени површини при подигање на паркови; - да ги познава постапките за изградба на вештачки водени објекти во парковите; - да предлага растителност (цвеќиња) за водени објекти. 	објекти.	- Практична настава
8. АРХИТЕКТОНСКИ ЕЛЕМЕНТИ ВО ПАРКОВИ	6	<ul style="list-style-type: none"> - Да го опишува местото на скалила при проектирање и подигање на паркови; - да разликува типови на скалила: бетонски, камени и дрвени; - да предвидува конструкција на трибини во паркови: летни кина, амфитеатри и спортски терени; - да го сфаќа значењето на парковските клупи, клупи-жардињери, сидови за седење, парапетни сидови, корпи за отпадоци и патеките во парковите; - да го определува местото на чешмите, перголите и настрешниците во парковите. 	- Презентирање преку слајдови, слики, цртежи на различни архитектонски елементи во паркови.	<ul style="list-style-type: none"> - Производство на цвеќе во заштитени простори - Цвеќарство на отворено - Практична настава

4.2. Наставни методи и активности на учење

Програмските содржини по предметот *Њодиѓање и одржување на ѓаркови* имаат теоретско - стручен карактер, но имаат и практично значење, поради што почесто треба да се реализираат преку демонстрации и вежби на практични операции и работни задачи. Така, покрај фронталните предавања потребна е почеста работа со учениците во групи, парови и индивидуално. Освен тоа, треба да се применуваат разновидни наставни методи, односно постапки: покажување, објаснување, опишување, предавање, дискусија, практична работа и сл.

Преку успешната примена на наставните форми и методи треба да се обезбеди оптимално активно учество на учениците, поточно тие да соработуваат, комуницираат, критички да размислуваат, решаваат проблеми, истражуваат, вежбаат, стекнатите знаења да ги применуваат во праксата, да ги следат и читаат новите достигнувања во светот, да изработуваат домашни и проектни задачи и самостојно да се образуваат.

Во наставниот процес наставникот ја планира, организира и реализира својата воспитно - образовна работа, а потоа преку усни излагања, објаснувања, демонстрирања, поставување на прашања, проверувања и оценувања на постигањата на учениците ги остварува целите на овој предмет со што ги поттикнува учениците на конгнитивно, психомоторно и афектно однесување.

4.3. Организација и реализација на наставата

Наставата по предметот *Њодиѓање и одржување на ѓаркови* се остварува преку стручно-теоретски предавања кои ќе се реализираат во училници и кабинети. Покрај теоретските предавања треба да се изведуваат и вежби, практични операции и работни задачи во рамките на училишните економии или, пак, соодветни стопанства и институции надвор од училиштето, а потребно е и поврзување со локалната заедница. Притоа, потребно е реализирањето на наставата да се остварува и преку блок часови за вежби со учениците во групи, парови или индивидуално.

4.4. Наставни средства и помагала

Во наставниот процес треба да се користат разновидни наставни средства и помагала: слики, цртежи, декоративни енциклопедии, слајдови, филмови, Интернет материјали, телевизиски снимки, замјоделска техника, градинарски алат и алат за работа во паркови, хербариуми, хемиски заштитни средства и сл.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Следењето и оценувањето на постигањата на учениците треба да се врши плански, систематски и континуирано во текот на учебната година. Тоа се остварува во соработка со сите ученици преку разновидни форми и постапки: усни проверки, писмени задачи, тестови, проверки на домашни задачи, оценување на практичните способности на учениците при вршење на вежбите, практичните операции, работните задачи и сл.

Во текот на учебната година знаењата на учениците се оценуваат најмалку со две оценки во текот на полугодие, а се утврдуваат и полугодишни и годишни оценки.

Доколку ученикот не постигне резултати во реализирањето на конкретните цели на програмата, се постапува согласно законската регулатива за средно образование.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот по овој наставен предмет треба да поседува лични, професионални и педагошки карактеристики, да е психофизички здрав, да е комуникативен и отворен за соработка, да поседува високи етички вредности, да ги применува литературниот јазик и писмото на кои се изведува наставата, да стекнал соодветно стручно образование, со и без работно искуство, да ја сака наставничката професија, да е добар организатор, креативен и способен за иновации во наставната технологија и постојано да се самообразува во струката и во педагошката област.

6.2. Стандард за наставен кадар

Наставната програма *йодиѓање и одржување на йаркови* ја реализираат наставници со завршени студии по:

- *земјоделство* (градинарско - цвеќарска или општа насока).

Наставниците треба да имаат педагошко-психолошка и методска подготовка и положен стручен испит, согласно со Законот за средно образование.

6.3. Стандард за простор

Соодветно на карактерот на програмските содржини и целите што треба да се постигнат по овој предмет, наставата треба да се реализира во училница, кабинет и лабораторија, во училишната економија и во просториите во нејзините придружни објекти, градини и паркови. Наставниот простор треба да биде опремен соодветно нормативот за наставен простор и опрема за земјоделско-ветеринарната струка.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: март 2008 година

Состав на работната група

1. Бранко Алексовски, раководител, Центар за стручно образование и обука - Скопје
2. д-р Стефанка Хаџипецова, професор, Факултет за земјоделски науки и храна - Скопје
3. Снежана Давчевска, наставник во СУГС „Браќа Миладиновци” - Скопје
4. Зоран Весковски, И.З. „Китка” - Скопје

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 01.09.2008 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по *подоигање и одржување на пјаркови* ја одобри министерот за образование и наука со решение број **11-4721/9** од **20.06. 2008** година.